

11. Агенции на ЕС - I

1. **Общ преглед на агенциите**
2. **Агенции в областта на икономиката, потребителите и околната среда**
3. **Агенции в областта на социалните дейности, науката и човешките права**
4. **Агенции към ЕОАЕ**

По т. 1 А) История

Има четири поколения агенции, които се различават както по степента на самостоятелност (наднационалност), така и по тематичната си насоченост.

❖ **Първо поколение агенции до края на 1980-те години**
(ограничена наднационалност и ориентация основно към социални проблеми)

- Договорите от Рим (1957 г.) не предвиждат създаването на агенции извън Европейската комисия.

Първите две децентрализирани агенции (извън комисията) са създадени едва през **70-те години** – Европейският център за развитие на професионалното обучение (the European Centre for the Development of Vocational Training) и Европейската фондация за подобряване условията на живот и труд (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions).

11. Агенции на ЕС - I

❖ Второ поколение агенции - от началото на 1990-те години до Източното разширение (2004 г.)

През 1990-те години има бум при агенциите. Това е свързано с:

- ❖ Навлизането на ЕО в нова фаза на интеграция (икономически и валутен съюз) и развитието на съответните политики;
- ❖ Включването на две нови важни политики чрез Договора за Европейски съюз – СОПВР и ОПОВОС;
- ❖ Географското разширяване на ЕС през 1995 г. и желанието на новите държави-членки Швеция, Финландия и Австрия също да приютят агенции.
- ❖ Засилването на наднационалния елемент и по-голяма роля на Европейската комисия (тя извършва контрола на агенциите).

❖ Трето поколение

Агенции, свързани с Източното разширение. Договорени са в края на 2003 г. Засилва се самостоятелността на агенциите, което поражда опасения от дублиране на функции между агенциите и Европейската комисия. Примери: Европейската агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници ([European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders - FRONTEX](#)); Европейската агенция по химикалите ([European Chemicals Agency - ECHA](#))

❖ Четвърто поколение

Това са агенциите, възникнали след Лисабонския договор и най-вече във връзка с икономическата криза - Европейски банков орган, Европейски орган за ценни книжа и пазари, Европейският съвет за системен риск. От 2012 г. нещо уникално – Европейски механизъм за стабилност- който е нещо между агенция и международна организация. Може би скоро ще има пето поколение от помощни органи на ЕС.

Б) Устройство

- Всички агенции се управляват от административен или управителен съвет, който приема програмите им за дейност за определен период от време. В този орган влизат представители на държавите-членки, но не винаги на всичките! И представители на Европейската комисия. Възможно е да има и членове, посочени от Европейския парламент или от социалните партньори. Числеността на управителните съвети на агенциите варира между 16 и 28 души.
- Имат изпълнителен директор, назначен обикновено от Управителния съвет, но в някои редки случаи, когато агенциите имат функции, излизащи извън рамките на обикновените функции на Комисията, той може да е назначен и от Съвета на ЕС. Изпълнителният директор представлява агенцията.
- Един или повече технически или научни комитети. Подготвят обикновено становища по разглежданите въпроси.
- Дейността им се поддържа от мрежа от партниращи организации в държавите-членки.

В) Финансиране

Има четири вида агенции по отношение на финансирането им:

1. Агенции, които се финансират извън бюджета на ЕС чрез вноски на държавите-членки, например Европейската агенция за мрежова и информационна сигурност ([European Network and Information Security Agency - ENISA](#));
2. Агенции, които се самофинансират, например Европейската агенция по лекарствата (European Medicines Agency), или Европейската агенция за авиационна безопасност (European Aviation Safety Agency);
3. Агенции, които се финансират директно (самостоятелно) от бюджета на ЕС, например Европейският институт за равенство между половете ([European Institute for Gender Equality - EIGE](#));
4. Изпълнителните агенции на ЕС, които се финансират косвено от бюджета на ЕС чрез оперативни програми, управлявани от Европейската комисия. Мандатът им е само в рамките на съответните оперативни програми. Те са разположени в Брюксел и по-рядко в Люксембург.

Примери: Изпълнителна агенция за Трансевропейската транспортна мрежа ([Trans-European Transport Network Executive Agency - TEN-T EA](#)) или Изпълнителната агенция за изследователска дейност - [Research Executive Agency - REA](#)).

11. Агенции на ЕС - I

2. Агенции в областта на икономиката, потребителите и околната среда

Някои по-важни сред тях:

- Европейската агенция за околната среда ([European Environment Agency - EEA](#))
- Контролна агенция на Общността за рибарство ([Community Fisheries Control Agency - CFCA](#))
- Служба на Общността за сортовете растения ([Community Plant Variety Office - CPVO](#))
- Европейска служба за безопасност на храните ([European Food Safety Authority - EFSA](#))
- Европейската агенция за безопасност и здраве при работа ([European Agency for Safety and Health at Work - EU-OSHA](#))
- Европейска агенция за авиационна безопасност ([European Aviation Safety Agency - EASA](#))
- Европейска агенция за морска безопасност ([European Maritime Safety Agency - EMSA](#))
- Европейска железопътна агенция ([European Railway Agency - ERA](#))

11. Агенции на ЕС - I

2. Агенции в областта на икономиката, потребителите и околната среда

- ❑ Европейска геостационарна служба за навигационно покритие – ([European Geostationary Navigation Overlay Service](#))
- ❑ Европейска агенция за търговската марка ([Office for Harmonisation in the Internal Market - OHIM](#))
- ❑ Европейска фондация за подобряване на условията на живот и труд ([European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions - EUROFOUND](#))
- ❑ Европейска агенция по химикалите ([European Chemicals Agency - ECHA](#))
- ❑ Изпълнителна агенция за конкурентоспособност и иновации ([Executive Agency for Competitiveness and Innovation - EACI](#))
- ❑ Изпълнителна агенция за трансевропейската транспортна мрежа - [TEN-T EA](#))
- ❑ Европейски банков орган [European Banking Authority - EBA](#)
- ❑ Европейски орган за ценни книжа и пазари [European Securities and Markets Authority - ESMA](#)
- ❑ Европейския съвет за системен риск [European Systemic Risk Board - ESRB](#)

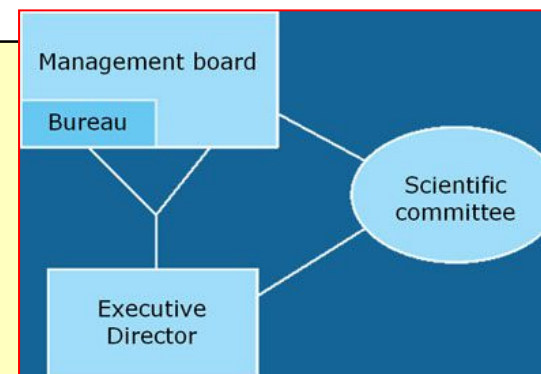
Б) Пример 1 - Европейска агенция за околната среда

Функционира от 1994 г. в Копенхаген.

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 401/2009 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 23 април 2009 година

относно Европейската агенция за околната среда и Европейската мрежа за информация и наблюдение на околната среда



Общ персонал 213 човека. Начело е белгийският фламандец Hans Emiel Aloysius Bruyninckx
ЕАОС се ръководи от Управителен съвет и Бюро, като Научният комитет има съвещателни функции. Изпълнителният директор отговаря пред Управителния съвет за прилагането на програмите и за ежедневното управление на ЕАОС.

В Управителния съвет участват:

- ✓ 28 членове от държавите-членки (от националните агенции)
- ✓ Представители на Исландия, Норвегия и Лихтенщайн (ЕИП)
- ✓ Представители на Турция и Швейцария (двустранни договорености)
- ✓ Посочени от Европейския парламент 2 члена
- ✓ Представители на Европейската комисия – 2 члена, Общо – 36 члена.

Основни функции:

- **Поддържане на мрежа за събиране на данни за околната среда**
- **Мониторинг за изпълнението на мерките в областта на околната среда**
- **Изготвяне на доклади и прогнози**

В) Пример 2 - Контролна агенция на Общността за рибарство



Community Fisheries Control Agency (CFCA)

Седалището ѝ е в град Виго (Испания). В действие е от началото на 2007 г.

Испания има най-големият рибарски флот в ЕС и е силно заинтересована от паневропейския подход при развитието на флотилиите.

Административен съвет – 34 души, 28 са представители на държавите-членки (от националните агенции) и 6 са представители на Европейската комисия.

Консултативен съвет – включва представители на регионалните съвети за рибарство

Изпълнителен директор - холандец

Функции:

- Извършва оперативна координация на мерките за наблюдение и контрол по спазването в държавите-членки на Дългосрочните програми за възстановяване на запасите и Дългосрочните програми за управление на запасите по отделните видове риба и аквакултури.
- Подпомага технически и методологически националните агенции на държавите-членки. Извършва и обучение на инспекторите от националните агенции.

В) Пример 3 - Европейска агенция по химикалите (ЕЧА)

- ❖ **определя операторите, които имат намерение да регистрират едно и също вещество**
- ❖ **формира Форуми за обмяна на информация за веществата (Substance Information Exchange Forums/SIEFs)**
- ❖ **създава списъци с "вещества, предизвикващи сериозно безпокойство" и «вещества, подлежащи на ограничено разпространение». Списъците се предоставят на Европейската комисия.**

В ЕЧА се трудят около 400 човека. Президент на ЕЧА Geert Dancet – белгиец от фламандски произход.



Основни звена в ЕЧА:

- **Комитетът за оценка на риска** - осигурява най-добрите възможни научни консултации относно рисковете при използването на химикалите и относно допустимите количества.

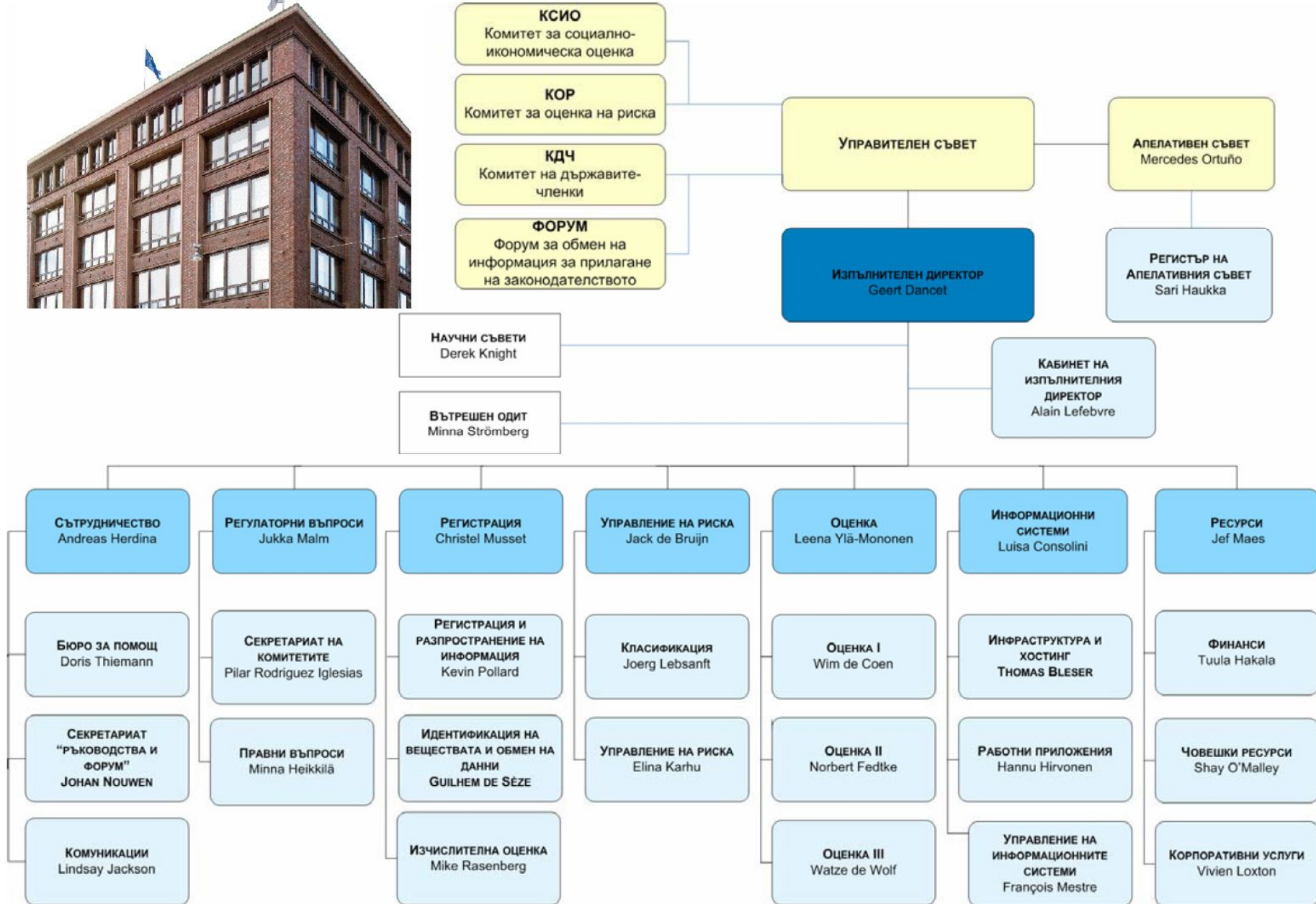
Накратко за ЕЧА

Седалище:	Хелзинки, Финландия
Дата на учредяване:	1 юни 2007 г. с регламента REACH
Учредителен акт:	Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)
Изпълнителен директор:	Geert DANCET
Ръководен орган:	Управителен съвет на ЕЧА (Председател: Thomas JAKL)
Бюджет за 2011 г.:	99,8 млн. евро
Интернет страница на ЕЧА:	http://echa.europa.eu

- **Комитетът за социално-икономическа оценка** – дава съвети за социално-икономическото въздействие на законодателни действия свързани с използването на химическите вещества.

- **Комитетът на държавите-членки** е отговорен за разрешаване на потенциални различия в мненията относно предложенията от ЕЧА, например във връзка с идентифицирането на вещества, пораждащи сериозно безпокойство.

- **Форум** - служи за разпространение на добри практики и координира изпълнението на законодателството и на проектите, в които участват повече от една държава-членка.



3. Агенции в областта на социалните дейности, науката, човешките права

- ❑ Европейския център за профилактика и контрол на заразните болести ([European Centre for Disease Prevention and Control - ECDC](#))
- ❑ Европейски център за развитие на професионалното обучение ([European Centre for the Development of Vocational Training - Cedefop](#))
- ❑ Европейски институт за равенство между половете - [European Institute for Gender Equality - EIGE](#))
- ❑ Европейска агенция за лекарствата - [European Medicines Agency - EMA](#))
- ❑ Европейски център за мониторинг на наркотиците и зависимите от наркотици ([European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction \(EMCDDA\)](#))

3. Агенции в областта на социалните дейности, науката, човешките права

- Европейска фондация за обучение ([European Training Foundation - ETF](#))
- Агенция на ЕС за фундаменталните права ([European Union Agency for Fundamental Rights - FRA](#))
- Изпълнителна агенция за образование, аудиовизия и култура ([Education, Audiovisual and Culture Executive Agency \(EACEA\)](#))
- Изпълнителна агенция към Европейския съвет за научни изследвания ([European Research Council Executive Agency – ERC](#))
- Изпълнителна агенция за научни изследвания - ([Research Executive Agency - REA](#))
- Европейски институт за иновации и технологии – ([European Institute of Innovation and Technology - EIT](#))

Б) Пример 1 - Агенция на ЕС за фундаменталните права

Действа от 2007 г. във Виена

The Charter of Fundamental Rights of the European Union

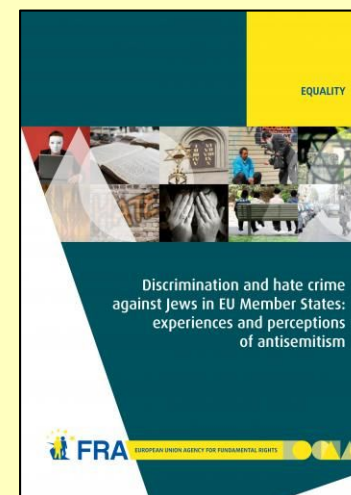
Право на живот – отмяна на смъртното наказание; Забрана на клонирането на хора; Забрана на мъченията и унижителните наказания; Забрана на робството и принудителния труд; Забрана на трафика на хора; Защита на личния живот и персоналните данни; Свобода на съвестта и изповядването на религия; Право на сдружаване; Право на образование (в рамките на задължителното образование в държавите-членки); Право на собственост (използването му подлежи на регулация); Право на политическо убежище и др.

Структура: директор Morten Kjaerum (датчанин); **Управителен съвет** – 30 души. От тях 28 посочени от държавите-членки, **един от Съвета на Европа** и 2 от Европейската комисия; **Изпълнително бюро** (6 човека – председателя (от Финландия) и зам. председателя (от Австрия) на УС, 2 други члена на УС от държави-членки (Германия и Естония), един член на УС от Европейската комисия (белгиец от фламандски произход) и 1 член от Европейската комисия (от Холандия).

Има и Научен комитет (11 души).

Функции:

- Събиране и анализиране на данни
- Изготвяне на препоръки до държавите-членки на ЕС за по-добро спазване на фундаменталните права
- Поддържане на мрежа от партниращи организации (основно НПО) в държавите-членки
- PR с цел по-широко запознаване с дейността на агенцията и спазване на правата



В) Пример 2 Ипълнителна агенция за образование, аудиовизия и култура

Erasmus +

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus_en

Мобилност (Mobility); Сътрудничество (Cooperation);
Политика (Policy); Жан Моне (Jean Monnet);
И Спорт.

Креативна Европа (Creative Europe)

Култура, Медии

Европа за гражданите

(Europe for citizens)

Доброволци EU Aid Volunteers

Intra-Africa

Eurydice

Агенцията е подчинена на четири ГД на Европейската комисия:

“Образование и култура” (ЕАС),
“Миграция и вътрешни работи“ (НОМЕ)
„Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“ (СНЕСТ);
„Хуманитарна помощ и гражданска защита“ (ЕСНО).

4. Агенции към ЕОАЕ (Евратом)

- Задачи на ЕОАЕ**
- безопасност на ядрената енергетика
 - изследвания в областта на ядрената енергетика
 - доставка на ядрено гориво и съхраняване на ядрени отпадъци
 - развитие на общ пазар за ядрено оборудване



- Агенция за снабдяване на Европейската общност за атомна енергия - [EURATOM Supply Agency - ESA](#)

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

от 12 февруари 2008 година

за създаване на устав на Агенцията за снабдяване към Евратом

Контрол от страна на Комисията

1. Агенцията се намира под контрола на Комисията, която може да приема директиви, чийто адресат е Агенцията, и притежава право на вето върху нейните решения.

- Съвместно европейско предприятие за ITER и развитие на термоядрената енергия (Термоядрен синтез) - [European Joint Undertaking for ITER and the Development of Fusion Energy \(Fusion for Energy\)](#)

Намира се в Люксембург, сътрудничи с подобни организации в САЩ, Русия, Китай и др. страни.

Капиталът на Агенцията е €5 824 000. От тях делът на България е 1,64%.

Ръководи се от генерален директор и Консултативен съвет, включващ 56 членове, от тях 2 от България.

Директор е Henrik Bindslev от Дания (горе на снимката)

